

РАДЯНСЬКА ОКУПАЦІЯ В ПАМ'ЯТІ МЕШКАНЦІВ ГУЦУЛЬЩИНИ: УСНОІСТОРИЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ МИНУЛОГО

У статті зроблено спробу охарактеризувати становище мешканців Гуцульщини в умовах радянської окупації крізь призму їх автобіографічних спогадів. Значну увагу зосереджено на характеристичі передвоєнного становища регіону. Висвітлено особливості радянської окупаційної політики та визначено її роль у житті мирного населення. Порушено проблему ностальгії.

Ключові слова: наррація, пам'ять, ностальгія, радянська окупація, НКВД, Гуцульщина, гуцули, депортація.

Для сучасної, вітчизняної науки проблема пам'яті стала особливо актуальною після здобуття Україною незалежності. Паралельно з державотворчим будівництвом постала проблема осмислення власного історичного минулого у контексті формування власної національної ідентичності. Це особливо гостро позначилося у науковому дебатованні навколо окремих суперечливих питань вітчизняної історії. Відзначимо, що протягом всього періоду незалежності України точились дискусії між «прорадянськими» та модерними/національними істориками відносно проблем пов'язаних із радянським минулим. Ці дискусії досягли логічного завершення лише 9 квітня 2015 р., коли Верховна Рада України прийняла закони про декомунізацію, які забороняють пропаганду комуністичного та нацистського режимів, а також визнають УПА воюючою стороною у Другій світовій війні, яка боролась за незалежність України. Проте, пам'ять значної частини мешканців України, як показують соціологічні дослідження [27], ще перебуває під впливом старої ідеології комунізму, що в певній мірі створює проблеми у розриві з радянським минулим.

Відзначимо, що з початком Другої світової війни територія Західної України була окупована військами Червоної Армії. У радянській історіографії ця подія отримала назву «золотого вересня». Проте, як показують польові дослідження, вересень залишився «золотим» тільки в історіографії. Зі спогадів очевидців тих подій стає зрозумілим, що прихід радянських військ супроводжувався грабунками, насильством, вбивствами та масовими депортаціями.

Проблема радянської окупації у пам'яті мешканців Гуцульщини досі не була предметом наукового дослідження. Деякі аспекти, які стосуються приєднання земель Західної України до Радянського Союзу та радянської окупаційної політики знаходимо у працях Ю.Сороки [21], В.Порсadanової [19], І.Винниченка [14], О.Лисенка та В.Гриневича [15]. Що стосується Гуцульщини то проблема окупаційної політики висвітлюється в опублікованих спогадах М. Рибенчука «З Гуцульщини до Казахстану коштом імперії» [12] та Т. Плитки-Сорохан «Від Черемоша до Колими» [11]. Певну цінність становлять літературні повісті М.Андрусика «Брати Грому» [13] та Г.Шкляра «На семи вітрах свіча» [22], які написані на основі спогадів очевидців. Особливості політики колективізації знаходимо у статті В. Соколова «Маловідомі сторінки колективізації на Прикарпатті» [20].

Основну частину джерельного матеріалу становлять спогади мешканців Гуцульщини, які записано в результаті польових досліджень у населених пунктах Верховинського та Косівського районів.

Ураховуючи актуальність проблеми, у статті ставиться мета охарактеризувати становище мирного населення в роки радянської окупації на прикладі мешканців Гуцульщини.

Варто наголосити, що ідея написання цієї статті виникла після публікації останніх досліджень, проведених соціологічною групою «Рейтинг», які показали, що станом на 2016 р. кількість ностальгуючих за СРСР зросла до 35% [21]. Що цікаво, у період з 2010

по 2014 рр. кількість ностальгуючих вже скоротилася від 46 до 31%.

Відзначимо, що «ностальгія за СРСР є морально-психологічним явищем і водночас особливим психологічним станом який прослідковується у частини населення Російської Федерації та інших пострадянських країн, а також громадян близького і далекого зарубіжжя, які народилися в СРСР, тобто представників «радянського покоління» [26]. Цей феномен виражається у «тузі за радянським строем, радянським суспільством, соціальною захищеністю, радянською культурою або за естетикою радянського періоду» [26]. В основному ці тенденції прослідковуються у людей східної та південної України, народжених у 50-60 х. рр. ХХ ст., котрі не були очевидцями терору та депортацій.

Відповідно до актуальності та мети дослідження, ставимо перед собою наступні завдання :

- 1) охарактеризувати передвоєнні настрої мешканців Гуцульщини;
- 2) реконструювати період радянської окупації крізь призму пам'яті очевидців.

На думку дослідника М. Вітенка «Вивчення локально виокремленого в просторі й часі життя простих людей, розуміння їхніх відчуттів, прагнень, фантазій, сумнівів, спогадів про минуле й передбачень майбутнього дозволяє залучити нові історичні джерела, по-новому звернути увагу на вже відомі матеріали – насамперед спогади, мемуари, особисте листування» [15, с.29]. На нашу думку, дослідження проблем війни найкраще відображаються в аналізі «усних історій», які в контексті пам'яті дозволяють реконструювати досвід минулого крізь призму автобіографій очевидців. Це явище дозволяє досліднику відчувати дух даного періоду та зрозуміти, яке місце для нього відводять співрозмовці.

У сучасній науці під поняттям «пам'ять» розуміється здатність людини зберігати інформацію про власне та суспільне минуле [17, с.855]. Завдяки їй людина може відтворювати історію у культурних формах. Історію можна писати і з історичних документів, але вони не дозволяють «відчувати» того періоду до якого вони належать, докопатись до певної істини [18, с.31]. Як зазначає польська дослідниця К. Каньовська: «пам'ять є витвором людської думки. Вона, у вигляді спогадів, дозволяє реконструювати досвід минулого, дозволяє досліджувати себе в індивідуальному вимірі, пізнання якого дозволить сфокусуватись на відтворенні ментальності «об'єкту нарратора», а так на відтворенні його світу» [24, с.57].

Польський дослідник М. Броцький вважає «автобіографію певною фігурою зчитування або розуміння, з якою менш або більш виразно маємо справу у всіх текстах. Фрагменти автобіографії розглядаються як усний текст нарраційний, який містить напівзвізуалізовані образи минулого, які є не тільки елементом конструкції розповіді, але також виразом складених значень, контекстів, а також людських емоцій» [23, с.93]. Автор також відзначає, «що емоції теж є важливим джерелом у дослідженні антропології пам'яті, оскільки завдяки їм можна зрозуміти, яку роль у житті оповідача відіграла певна подія, яке місце вона займає. Завдяки емоціям людина здатна закарбувати певні епізодичні фрагменти пам'яті на все життя» [23, с.93].

Займаючись дослідженням антропології пам'яті необхідно також звернути увагу на те, що територія Гуцульщини підпорядковувалась різним державам: Австро-Угорщині, Польщі, Німеччині та СРСР. Кожна зміна границь супроводжувалась подіями, які носили травматичний підтекст: вимушеною еміграцією, депортацією, бойовими діями і т.д. Тому цей регіон відзначається наявністю різних меморіальних пластів, які в антропологічних дослідженнях викликають певне наукове зацікавлення [18, с.30].

На теренах Гуцульщини, яка до жовтня 1939 р. входила до складу Польщі, прихід Червоної Армії викликав неоднозначну реакцію місцевого населення. Це було спричинено тим, що на Гуцульщині крім українців, які становили етнічну більшість, проживали також поляки і євреї. Проте більшість населення, котре прагнуло звільнення з-під польського гніту, підтримувало прихід радянських військ. У спогадах М.Рибенчука «З Гуцульщини до Казахстану коштом імперії» чітко прослідковуються настрої, які на той момент побутували серед місцевого населення. «В 30-х роках минулого століття,

особливо напередодні польсько-німецької війни, в західних областях України широко поширювалися комуністичні настрої. Носії цих ідей, щедро підтримувані Москвою, поширювали інформацію про справжній «рай» за Збручем, розквіт українства та інші блага» [12, с.8]. Успіх пропаганди також забезпечувало те, що кожен, хто мав радіоприймач, міг слухати новини з Києва на українській мові, в той час як «в Польщі все діловодство велося виключно на польській мові, що запроваджувалося з перших класів сільських шкіл, не кажучи вже про міські гімназійні установи» [12, с.8–9].

Практично всі співрозмовці наголошували, що будучи під владою Польщі не вистачало культурної демократії. Тому багато людей вірили в краще радянське життя, яке уявляли заможним і щасливим. Особливо такі настрої були популярними серед бідної верстви населення. «Бродячі агітатори, які ходили хатами, знаходили тут благодатний ґрунт для своїх зібрань» [12, с.8].

За свідченням мемуарних джерел: «Хлібом-сіллю на вишиваних рушниках зустрічали ґуцули передові загони Червоної Армії (Вересень 1939 р. – А.М.), сподіваючись на визволення з-під національних утисків панської Польщі [22, с.11]. Проте, вже через місяць над свідомою інтелігенцією розпочалися репресії та арешти. Проти членів Просвіти, бібліотекарів, вчителів, «куркулів» відкривались сфабриковані кримінальні справи і розпочиналась масштабна висилка до Сибірських країв. «Десятки голих замордованих людей лежали купами у підвалах: людей у яких замість облич – засохла кривава каша, людей з переламаними руками і ногами, відтятими вухами і носами» [22, с.12].

Іншим, за свідченнями респондентів, фабрикували справи про супротив «колективізації», яка вимагала «розкуркулення» заможної верстви населення Ґуцульщини для побудови рівноправного соціалістичного суспільства, результатом чого були широкомасштабні депортації до Сибіру. у такий спосіб «братнім» народом, проводилось «освобождение» всієї Галичини з-під польського панування.

За таких умов, мешканці Ґуцульщини, у яких вже був досвід радянської окупації, радо зустрічають війська Вермахту. Як свідчать архіви: «Починаючи з 1941 р. націоналісти і взагалі багато місцевого населення зустрічало (вже – А.М) прихід німців з хлібом і сіллю, прикрашаючись націоналістичними прапорами і тризубами»... (Але – А.М) швидко стало зрозуміло, що німці прийшли по хліб, м'ясо і рабів, відкрито заявляючи, що дійчу потрібні хліб і м'ясо, а не Україна [1, арк.20].

З початком другого «освобождения» репресії радянської влади посилювались. Навіть найменша підозра у релігійній приналежності, «колаборації» чи причетності до ОУН/УПА коштувала особі, ув'язненням, тортурами та депортацією. Один з респондентів зауважував, що «НКВД ув'язнило у Жаб'євській* тюрмі 8 чоловік, 7 з яких закатували, відрізувавши вуха і т.д.» [9, арк.3].

Особливістю радянської моделі репресій було те, що депортація проводилась для усієї сім'ї загалом, а у деяких випадках зачіпала навіть родичів арештованих. Як зазначається у місцевій газеті: «Селянин із Жаб'є, Дмитро Івасюк не виплатив лише 155 крб. із загальної суми сільгосподатку 10 тис. 211 крб. Ця мізерна недоїмка коштувала йому п'ятьох років в'язниці з конфіскацією майна, з обмеженням прав на п'ять років і ще на стільки ж висилки за межі УРСР після відбуття покарання» [20, с.3]. Разом з Д. Івасюком була депортована вся його сім'я. До сьогодні живуть ще дві його дочки, з однією поспілкуватись не вдалось, а для іншої спогади про депортацію виявились настільки травматичними, що в ході розмови вона декілька разів повторювала одну і ту ж фразу: «...повірте Богу, я там була... Не я можу вам нічого сказати...» [6, арк.2]. Ця травма спричинена тим, що кращі моменти свого життя були проведені у Сибірських лісах, в умовах тяжкої праці. За свідченням племінниці, респондентка «хотіла ногу відтяти би потрапити в госпіталь, бо не витримувала тої норми» [6, арк.3].

* Жаб'є – назва сучасного смт.Верховина до 1962 р.

Працюючи з респондентами різних вікових категорії часто доводилось стикатись з різними подіями. Досліднику вдалось натрапити на цікаву інформацію, яку не вдалось документально підтвердити. Розповідь респондента характеризувалася простим типом переповіданням систематизованих знань. З його слів стало відомо, що на період 1941–1942 р. на Гуцульщині мала відбутися широкомасштабна депортація до Сибіру. У викладенні даного матеріалу респондент посилався на слова свого старого друга, полковника КДБ у відставці. Він свідчить: «(Одного разу при розмові – А.М.) я згадав, що у 1947 р. в нас під час депортації були сніги по 2 метри, [так – А.М] що машинами (людей – А.М) вивозити не могли. Це страшне було того року. А він (полковник – А.М) став, подивився на мене і каже: «То ще не така мала бути депортація. 22 червня 1941 р., мала звідси піти вся Україна, але зранку була війна...» [9, арк.5].

Та коли в 1941 р. висилка не вдалась, її реалізували вже в повоєнний час. Респондент відзначає, що: «47-го року впала зима на Покрову. Були на півтори метри сніги. То вивозили людей з Соколівки. Бабу 90 років забрали в Сибір, де зразу померла» [7, арк.3]. У 1947 р. всіх родин які мали чи не мали зв'язки з підпіллям депортовували. В Станіславській області, ранком 21 жовтня в 6.00 ранку 18 тис. «стрибків»[§], НКВД та активістів приступили до депортації. «За 2 дні з області депортували 12 тис. людей. Із села Путили вивозили навіть дітей і старожилів, котрі по дорозі вмирали. В цей час випав великий сніг і 30 машин застрягло в Микуличині^{*}, і 55 машин на виїзді з Яблунева, то людей гнали пішком на поїзд» [9, арк.4].

Спогади про дорогу були чи не найбільш травматичним досвідом. Для кожного індивіда ця дорога складалась по іншому. Людей доставляли у товарних потягах, у яких возили худобу. Предмети гігієни були взагалі відсутні, вбиральні вирізали просто у підлозі. Таланило тим особам у кого вагон був обладнаний якоюсь невеличкою буржуйкою. Тривалість подорожі в залежності від дальності місця прибуття складала від 15 днів до місяця часу. У вагонах люди хворіли на різні хвороби, пов'язані з відсутністю гігієни та медицини. Велика кількість депортованих отримували обмороження різних ступенів, що у підсумку призводило до смертей. «Нас там морозили... Були жінки з дітьми малими, оповитими, були вагітні жінки. Діди вже були старі і по дорозі вмирали. То їх викидали. В нас з вагона жінку задушили і викинули» [8, арк.2]. Ділячись пережитим досвідом Т. Плитка-Сорохан свідчить: «Поїзд зупинився на пустирі. З кожного вагона почали виносити померлих і вантажити у останній вагон. На наступній зупинці подали якусь гарячу баланду, трісочки для розпалу пічурки і сірники. Яка то радість була, коли горів вогонь! Прибувши на місце призначення деякі в'язні не могли навіть вийти з вагона і триматись на ногах. З кінцевого вагона перекидали замерзлі трупи людей на машини та відвозили у невідомому напрямку» [11, с. 43].

Вдалось поспілкуватись із особами які були депортованими у дитячому віці. Вони розповідали про даний період більш охоче. У їх розмові це виглядало так, ніби вони пригадують якісь цікаві життєві історії. «Я, хлопець 10 років, бачив як (з вагонів – А.М) скидали у штабель мертвих людей, а потім в машину (їх – А.М) перекидали як поліняки» [10]. Продовжуючи думку, респондент наголошує: «А вислали нас за то, що ми були кулаки. Мали двадцять овець, три корови і одного коня». Він саркастично зауважує, що «в Сибірі мали корову, коня, і три гектари городу. Батько казав, що: «Тут (в Сибірі – А.М) я (справді – А.М) куркуль» [10]. Мешканка с. Ільці, ділячись власним досвідом дитинства, відзначає: «Жили файно. Мали будинок великий, 19 гектарів поля... Кулаки! І в Сибір... Брат на 3 році, я на 2-му, а менша ще не мала року, як нас вивезли у тайгу... Сказали, що: «На білі медведі! Ви вже ніколи не вернетесь на Україну...» [4, арк.8; 2; 10].

Для тих осіб, котрі залишились на батьківщині, життя в радянський час теж не було легким. За свідченням мешканця Косівського району: «В радянські часи жити було

[§] Стрибки – місцева самооборона, примусово створена радянською владою для протидії УПА.

^{**} Путила – селище міського типу на Буковині.

^{*} Микуличин – село в Івано-Франківській області, підпорядковане Яремчанській міськраді.

погано. Як прийшли москалі, то тоди Бога нема. Та й зробили чортами нас. Забрали всьо. Дівчина мусіла платити бездітне. А скільки сі наробив за пусто. В колгоспі пас вівці без вихідного, без відпуску. Ні єдної днини не записали. Пропало все. І то вже був 1979 рік. А як знущалися над нами. Хотіли вивозити ціле село. А тепер Богу дякувати, що землю забрали в бандитів тих» [7, арк.2; 3].

Досить емоційно даний період окреслювала мешканка с. Ільці. Вочевидь досвід пережитих років в часи комунізму був для неї не найкращим. «В нас корова була. Мама придбала. Та й ту корову забрали. Мама просила не брати, а солдат той виставив карабін та й каже: «Та забери ребенка, бо зара вас вб'ємо... Та й забрали, і ми лишилисі голодні» [5, арк.3].

Даючи оцінку періоду радянської окупації, респонденти наголошували на безглузких законах, які впроваджувались радянською владою. Зауважувалось, що «податки були великі, ставка молока була велика. Жив бідний чоловік та й не видав того молока, то його забрали і не знати де вже його кістки. Було всяке. Вони знущалися над нашим народом»[2]. Інший респондент свідчить, що: «Бідував народ з бандюгами комуністичними. В черзі стояв, вставав досвіта. 200-300 грам хліба давали...Та й бідували так. То все пішло в Москву. Та й що? Віддали москалі? Німці своє відшкодування віддали. А ці не признають! Та й видно тепер вони хочуть загарбати Україну» [7, арк.10].

Раніше не відомим фактом виявилась розповідь одного з мешканців с. Голови, Верховинського району про чоловіка на прізвисько «Юрдинець», якого навесні 1939 р. арештувала радянська влада. Товарними поїздами представлена особа була транспортована до міста Пскова. За словами респондента, там знаходився вишкільний центр російських курсантів НКВД, де вони проходили повний курс навчання. По прибутті заарештованих розселили в камери. Кожного дня забрали близько десяти людей, які вже не поверталися. І прийшла черга до «Юрдинець». Він відзначав, що в курсантів НКВД була дипломна робота – вбити в рукопашному бою людину. «Вони (в'язні – А.М.) спочатку викопували траншею де їх мали хоронити. Цих [наших – А.М.] людей називали «кукли». Навколо стояли офіцери, курсанти, командири, потрійне кільце оточення, щоб ніхто звідти не втік. Здавалося, що вже з цього місця ніхто живий не виходив. Коли вже підходила черга до цього чоловіка, почалася сильна гроза. Блискавка вдарила там де були ці люди, на яких відпрацьовувались прийоми рукопашного бою і вбило там кілька людей» [3, арк.5]. В цей час «Юрдинець» зважився тікати. «Мені краще вмерти від блискавки, ніж би мене тут мучили годинами, ламали руки». Коли він дібрався додому, то вже тричі за ним приходили з Верховинського НКВД» [3, арк.6].

У таких тяжких умовах окупації опинилися мешканці практично всієї Західної України. Та говорячи про Гуцульщину, яка географічно являється важкодоступним регіоном, варто відзначити, що радянська влада тут закріпилася найслабше, оскільки в цьому регіоні активно діяла УПА. Проте, все одно бачимо, скільки шкоди вона завдала місцевому населенню. Можемо лише уявляти в яких масштабах репресії здійснювалися в інших регіонах України.

Таким чином, на прикладі лише невеликого етнографічного регіону окреслено становище та проблеми, з якими доводилось стикатися жителям Гуцульщини в часи радянської окупації. На основі аналізу нарративних джерел робимо висновок, що період правління Радянського Союзу ототожнювався тільки з репресіями, насильством, примусовою колективізацією, масовими депортаціями та важким економічним становищем, що, на нашу думку, цілком суперечить ностальгічним настроям.

Загалом, дослідження представленої проблеми не вважаються завершеними і мають значні дослідницькі перспективи. На наш погляд, із залученням ширшого кола нарративних джерел можна реконструювати усю палітру життя мешканців Гуцульщини у часи радянської окупації.

1. Державний архів Івано-Франківської області, ф.1., оп.1., спр.425, арк.20. Респондент Анастасія, 1924 р. н., Косівський р-н, Івано-Франківської обл. Записано 10 листопада 2015 р.
2. Респондент Василь, 1960 р. н., Верховинський р-н, Івано-Франківської обл. Записано 16 липня 2015 р.
3. Респондент Василина, 1949 р. н., Верховинський р-н, Івано-Франківська обл. Записано 7 травня 2015 р.
4. Респондент Ганна, 1942 р. н., Верховинський р-н, Івано-Франківська обл. Записано 4 травня 2015 р.
5. Респондент Катерина, 1942 р. н., Верховинський р-н, Івано-Франківської обл. Записано 7 травня 2015 р.
6. Респондент Микола, 1936 р. н., Косівський р-н, Івано-Франківської обл. Записано 11 листопада 2015 р.
7. Респондент Олена, 1934 р. н., Верховинський р-н, Івано-Франківської обл. Записано 13.11.2014 р.
8. Респондент Петро, 1933 р. н., Верховинський р-н, Івано-Франківської обл. Записано 10 січня 2015 р.
9. Респондент Федір, 1945 р. н. Верховинський р-н, Івано-Франківської обл. Записано 4 травня 2015 р.
10. Плитка-Сорохан Т. Від Черемоша до Колими [спогади] / Т. Плитка-Сорохан. – Верховина : «Гуцульщина», 2006. – 80 с.
11. Рибенчук М. З Гуцульщини до Казахстану коштом імперії (спогади репресованого) / Авторська редакція. – Львів : ПП Сорока Т.Б., 2008. – 116 с.
12. Андрусак М. Брати грому [Текст] : худож.-докум. повість / Михайло Андрусак. – Коломия : Вік, 2001. – 798 с.
13. Винниченко І. Україна 1920–1980-х : депортації, заслання, вислання / І. Винниченко. – К. : Рада, 1994. – 126 с.
14. Вітенко М. Повсякденне життя Станиславова в період існування ЗУНР / М. Вітенко // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – 2014. – Вип. 25. – С. 29–36.
15. Гриневич В. А. Радянський проект для України / В. Гриневич, В. Даниленко, С. Кульчицький, О. Лисенко. – К. : Наук. думка, 2004. – 531 с.
16. Зашкільняк Л. Історична пам'ять та історіографія як дослідницьке поле для інтелектуальної історії / Л.Зашкільняк // Україна : культурна спадщина, національна свідомість, державність. Збірник наукових праць. Вип. 15 / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України / Відп. ред..М. Крикун. – Львів, 2006–2007. – С. 855–862.
17. Магомєта А. Антропологія пам'яті. Історія одного героя / А.Магомєта // Студентські історичні зошити. – Івано-Франківськ : Лілея, 2015. – Вип. 6. – С. 30–36.
18. Порсаданова В. Депортація населення из Западной Украины и Западной Белоруссии в 1939–1941 гг. / В. Порсаданова // Новая и новейшая история. – 1989. – № 2. – С. 26–44.
19. Соколов В. Маловідомі сторінки колективізації на Прикарпатті / В. Соколов // Галичина. – 1993. – 16 лютого-22 березня.
20. Сорока Ю. Населення Західної України у 1939-1941 рр.: депортація, заслання, вислання/ Ю.Сорока // Етнічна історія народів Європи. – 2002. – Вип.12. – С.16–20.
21. Шкляр Г. На семи вітрах свіча [Текст] : нарис / Генадій Шкляр ; [передм. Є. Пронюк]. – К. : Телерадіокомпанія "ІК", 2003. – 68 с.
22. Brocki M. Semiona pamięci w etnografii/ M.Brocki // Konteksty: polska sztuka ludowa: antropologia kultury, etnografia, sztuka. – Т. 57. – Warszawa : Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, 2003. – S. 92–94.
23. Kaniowska K. Antropologia i problem pamięci / K. Kaniowska // Konteksty: polska sztuka ludowa : antropologia kultury, etnografia, sztuka. – Т. 57. – Warszawa: Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, 2003. – S. 57–65.
24. Ностальгія за СРСР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/>
25. Соціологічна група Рейтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ratinggroup.ua/ru/research/ukraine/back_in_ussr_mneniya_ukraincev_i_rossiyan.html
26. В Украине в этом году возросло количество людей, которые сожалеют о распаде СССР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/ukrayina/v-ukraine-v-etom-godu-vozroslo-kolichestvo-lyudey-kotorye-sozhaleyut-o-raspade-sssr-723195.html>

В статті зроблена спроба охарактеризувати положення жителів Гуцульщини в умовах радянської окупації крізь призму їх автобіографічних спогадів. Значительне уваження приділяється характеристиці передвоєнного положення регіону. Освітлено особливості радянської окупаційної політики та визначено її роль в житті мирного населення. Піднята проблема ностальгії.

Ключові слова: нарратив, пам'ять, ностальгія, радянська окупація, НКВД, Гуцульщина, гуцульська депортація.

This article attempts to highlight the image of the Soviet Union based on Hutsulshchyna inhabitants' memory. By their autobiographical memories and through narrative research the events of soviet occupation is reconstructed. A special attention is paid to the features of the occupation policy and its role in the ordinary people's lives. The nostalgia issue is also raised.

Keywords: narration, memory, nostalgia, Soviet occupation, NKVD, Hutsulshchyna, Hutsuls, deportation.